

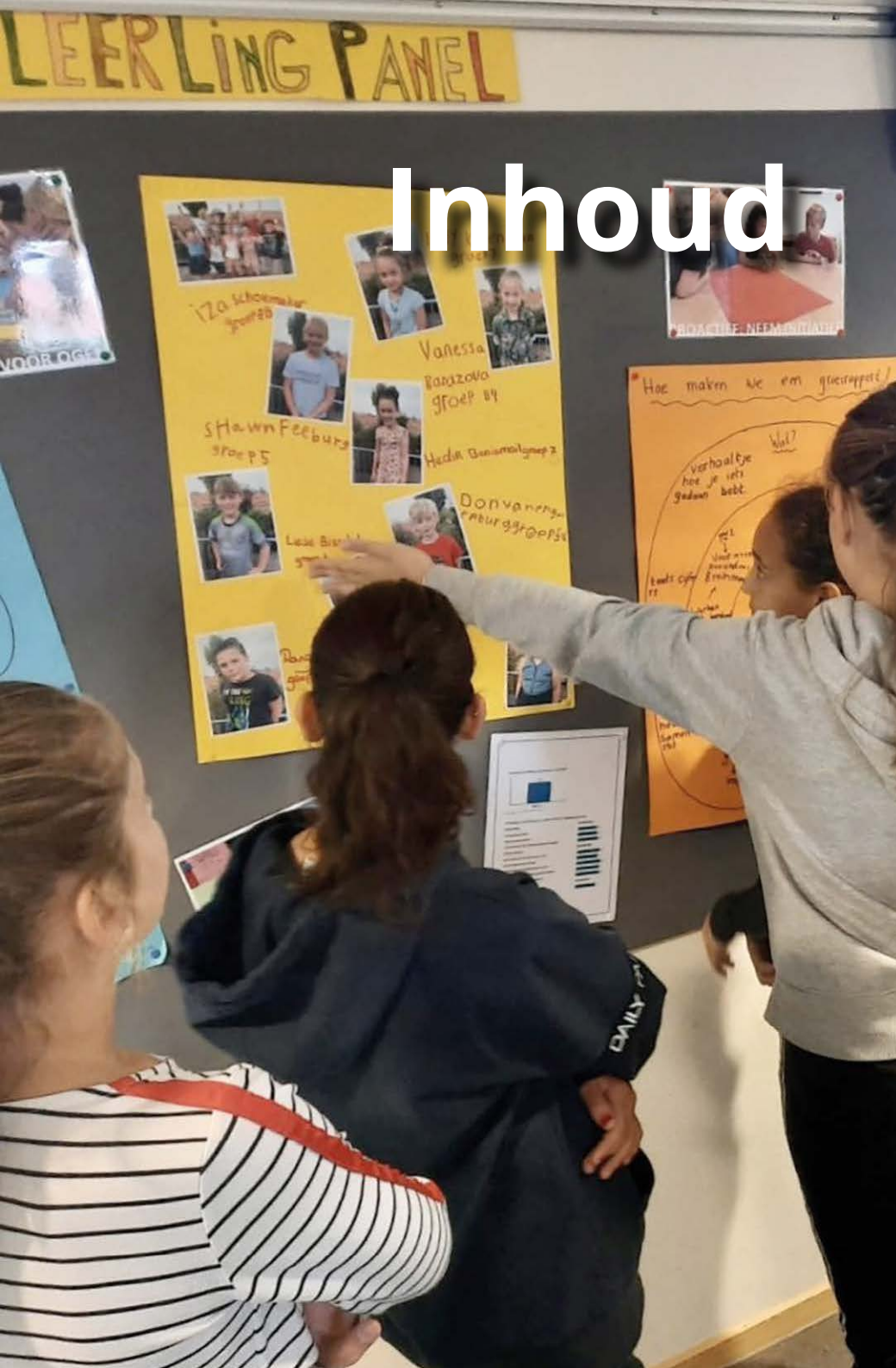


CPS

Onderwijsontwikkeling en advies



e-book Oracy



Inhoud

Waarom is Oracy zo belangrijk?	3
Wat wil je bereiken?	5
Wat is Oracy?	7
Raamwerk Oracy	9
Fysiek	10
Linguïstisch	11
Cognitief	12
Sociaal-emotioneel	13
Wat levert Oracy op?	16
Oracy structureel ontwikkelen	18
Schoolbeleid	18
- Doorgaande leerlijn	19
- Aanleren bij taal, burgerschap en drama	20
- Oefenen ook in andere vakken	20
Leerkrachten en Oracy	21
- Belang Oracy erkennen	21
- Voorbeeldrol	21
- Werkvormen	22
Wat kan CPS betekenen?	26



Waarom is Oracy zo belangrijk?

Praten en luisteren doen we de hele dag. Toch is het niet zo dat iedereen dit ook vanzelfsprekend goed kan. Ruzies op het schoolplein, kinderen die niet kunnen uitleggen wat ze niet begrijpen, die niet durven uit te spreken wat ze denken: allemaal voorbeelden waaruit blijkt dat effectief kunnen praten en luisteren geen aangeboren vaardigheden zijn. Als kind moet je deze eerst leren door veel te oefenen.

Taalontwikkeling speelt ook een belangrijke rol in de emotionele ontwikkeling. Hoe taliger kinderen zijn, hoe makkelijker zij hun gevoelens kunnen benoemen en uitleggen. Het is dus essentieel dat kinderen een gevoelswoordenschat opbouwen. Leerlingen die hun gevoel niet in woorden kunnen omzetten, zullen andere wegen zoeken om hier uitdrukking aan te geven. Agressie of juist terugtrekken bijvoorbeeld. Goede communicatieve vaardigheden verminderen het risico op emotionele problemen.



Ontwikkelen mondelinge taalvaardigheid vergroot ook lees- en schrijfvaardigheid

Mondelinge taalvaardigheid vormt de basis voor schriftelijke taalvaardigheid en is bepalend voor het succes van leerlingen op school en in de maatschappij. Zo komt een grote woordenschat goed van pas bij het lezen van teksten. En leerlingen die bij een presentatie in staat zijn om hun verhaal goed op te bouwen en hoofd- en bijzaken van elkaar te onderscheiden, hebben daarvan profijt bij het schrijven van een tekst.

Bron: Artikel "Het stimuleren van mondelinge taalvaardigheid op de basisschool: tien aanbevelingen voor effectief onderwijs" door Martine van Gijssel (Expertise centrum Nederlands, LBBO vakblad, september 2012)



Wat wil je bereiken?

Scholen hebben volgens het ministerie van Onderwijs de taak om bij te dragen aan het opleiden van leerlingen tot burgers die volwaardig deel uitmaken van de samenleving. Om dat te kunnen bereiken en iedereen gelijke kansen te bieden, is het nodig dat ze effectief leren communiceren. Want alleen dan kunnen ze hun gevoelens en gedachten op een respectvolle manier uiten, begrip van anderen krijgen en anderen begrijpen. En dat is weer nodig om sociale contacten aan te gaan en samen te werken.

Goed kunnen communiceren is een voorwaarde voor goed functioneren op school en in de maatschappij. Als je over de vaardigheden beschikt waarmee je volwaardig deel kunt uitmaken van het schoolleven en de samenleving, vergroot dat je welzijn en voorkomt het uitval.

Op De Windwijzer werken we met groepsvergaderingen. Daarbij gaan kinderen op basis van input van het leerlingpanel met elkaar in gesprek over de sfeer op school: ze komen met reflectie, oplossingen en ideeën. Hierbij leren zij actief naar elkaar te luisteren waardoor ze elkaar beter begrijpen. Zo leren ze met behulp van mondelinge taalvaardigheid te zoeken naar voordeel voor iedereen.

— Bart Oud
directeur RKBS de Windwijzer in Den Helder

Burgerschapsonderwijs

De nieuwe Wet verduidelijking Burgerschap die in de zomer van 2021 van kracht wordt, heeft een zeer verplichtend karakter voor scholen. Naast kennis over burgerschap en grondrechten in Nederland, is het nadrukkelijk de bedoeling dat scholen invulling geven aan het ontwikkelen van zowel een juiste houding als ook het aanleren van vaardigheden die nodig zijn voor goed burgerschap.

Kenmerkend voor burgerschapsonderwijs is vooral dat de school fungeert als een oefenplaats. Leerlingen krijgen ruimte om te werken aan vaardigheden zoals communiceren, samenwerken en deelnemen aan besluitvormingsprocessen; het onderzoeken en zelf formuleren van opvattingen en houdingen en het reflecteren daarop; kritisch en creatief denken, het ontwikkelen van empathische vermogens en redeneren en argumenteren.



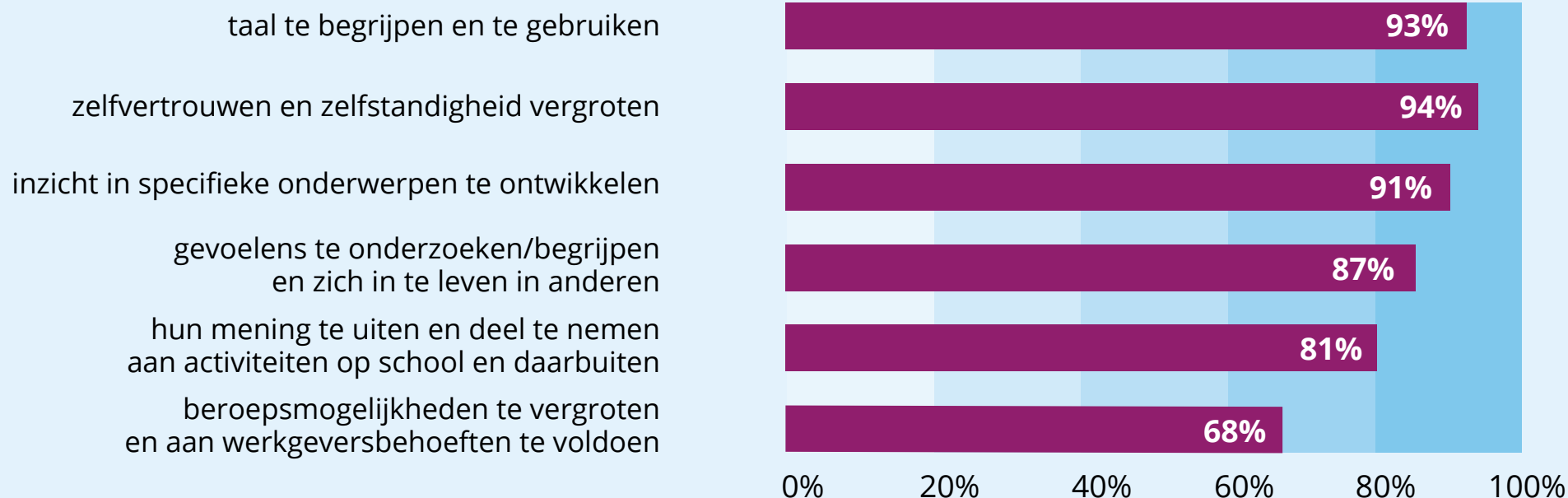
Wat is Oracy?

Het begrip Oracy komt uit Groot Brittannië. De universiteit van Cambridge heeft samen met Voice21, de Britse nationale liefdadigheidsinstelling voor Oracy-onderwijs, het Framework Oracy ontwikkeld. Bij CPS noemen we dat het Raamwerk Oracy. In Groot Brittannië zijn scholen traditioneel meer bezig met Oracy dan in Nederland. Debatteren is een vast onderdeel op scholen en er is veel aandacht voor goed kunnen spreken voor publiek.

Het belang van een goede mondelinge taalvaardigheid wordt inmiddels gelukkig ook in Nederland erkend. Uit onderzoek van Universiteit van Cambridge blijkt dat 84% van de schoolleiders ervan overtuigd is dat het structureel ontwikkelen van Oracy op scholen bijdraagt aan het zelfvertrouwen en het welzijn van kinderen, hun cognitieve vaardigheden, kansengelijkheid en sociale gelijkheid. Zowel in de literatuur als in de opvattingen van leerkrachten

wordt een reeks redenen genoemd waarom Oracy belangrijk is. Uit een onderzoek in Groot Brittannië in 2016 waarbij ruim 900 schoolleiders en leerkrachten vragenlijsten hebben ingevuld, blijkt dat 93 procent van de ondervraagden Oracy belangrijk vindt om kinderen te leren taal te begrijpen en gebruiken. Ook helpt het volgens hen kinderen bij allerlei andere belangrijke vaardigheden. Zie de staafdiagram hieronder.

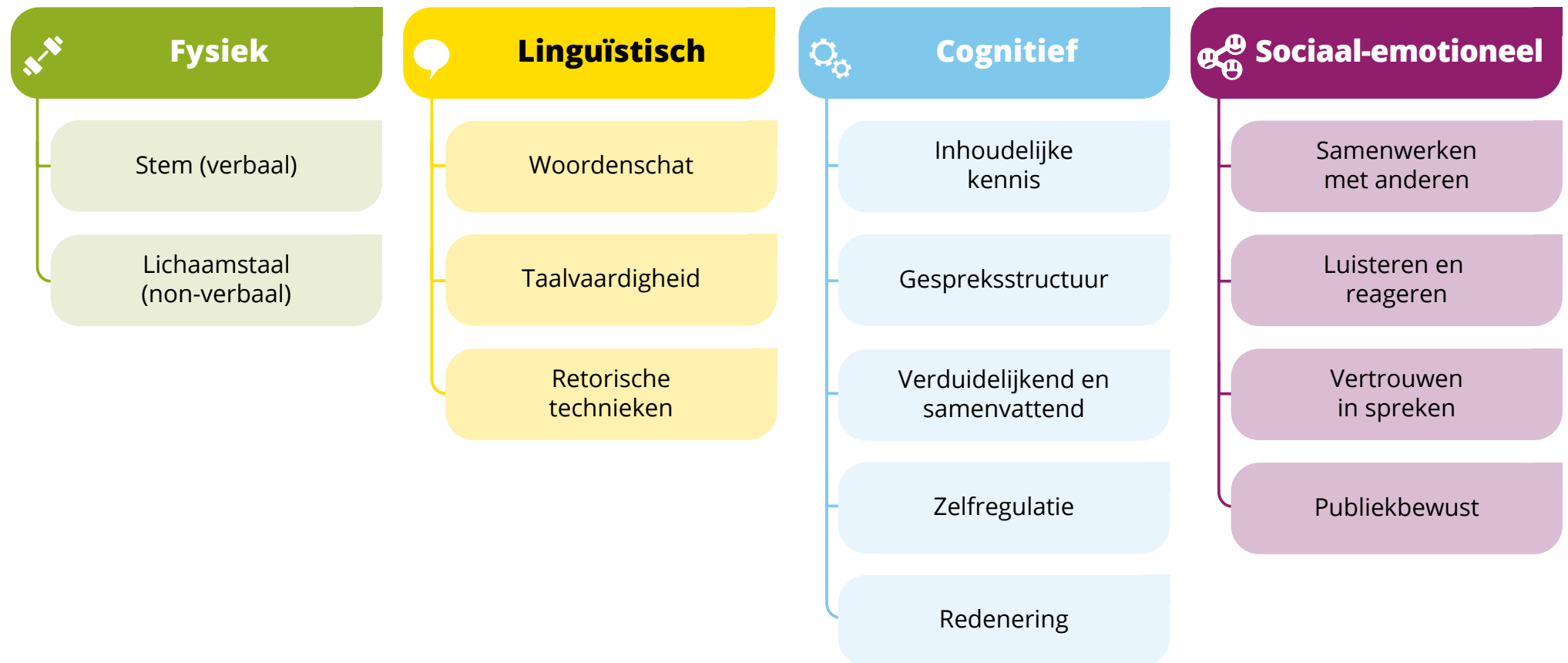
Oracy is belangrijk omdat het leerlingen helpt:



Raamwerk Oracy

Het Raamwerk Oracy bestaat uit vier domeinen. Elk domein omvat diverse vaardigheden die je nodig hebt om je goed te kunnen verwoorden en effectief te kunnen luisteren.

Op al deze vier domeinen is het van belang dat kinderen zich ontwikkelen. In het schema en de tekst hierna wordt dit toegelicht.



Fysiek

Om je goed te kunnen verwoorden is het belangrijk om je stem op de juiste manier te gebruiken. Iedereen kent wel kinderen die binnensmonds een spreekbeurt mompelen. En bijna iedereen spreekt te snel. Hoe zorg je dat je luid en langzaam genoeg praat en toch weer niet te hard en te traag? Hoe zorg je voor de juiste intonatie en articulatie?

Maar ook lichaamstaal is van belang. Hoe sta je erbij als je spreekt? Gebruik je gebaren? Wat is je houding als je naar iemand luistert. Maak je oogcontact en toon je aandacht? Of zit je klaar om in de eerste de beste pauze direct zelf het woord te nemen? Hiervan kennis nemen en ermee oefenen is essentieel voor een goede mondelinge taalvaardigheid.



Linguïstisch

Om je te kunnen verwoorden, maar ook om over dingen na te kunnen denken, heb je woorden nodig. Hoe groter je woordenschat, des te groter je mogelijkheden. Als je meer woorden kent met een vergelijkbare betekenis, kun je nuances aanbrengen in je verhaal. Natuurlijk is het

ook van belang dat je met die woorden grammaticaal goede zinnen kunt bouwen en die kunt begrijpen. En als je humor of vergelijkingen in je verhaal kunt leggen en bijvoorbeeld vragen kunt stellen, dan wordt je verhaal krachtiger.



Cognitief

Sommige mensen kunnen eindeloos vertellen over iets wat ze zelf mateloos interessant vinden. Voor een goed gesprek of een goede presentatie is het echter van belang om onderwerpen te kiezen die interessant zijn voor je publiek.

Kun je hoofdzaken van bijzaken scheiden, je mening met argumenten onderbouwen? Kun je je lang genoeg concentreren en de tijd in de gaten houden? Ben je in staat te luisteren wat de ander zegt of vraagt? De juiste vragen te stellen? Samen te vatten? Kun je goed reageren en doorvragen? Kortom: heb je het vermogen om een interessante presentatie samen te stellen, en een constructieve discussie te voeren?

Het mooiste is als je in een groepje werkt en één iemand zegt iets en iemand anders reageert daarop waardoor het nog beter wordt.

— Zara, 8 jaar



Sociaal-emotioneel

Ook het sociaal-emotionele domein is van belang voor Oracy: ben je in staat om samen te werken? Kun je op het juiste moment het woord nemen en dat niet te vaak of juist te weinig doen? Durf je beslissingen te nemen, een plan voor te stellen? Kun je actief luisteren en goed

reageren op wat anderen zeggen? Kun je in je verhaal rekening houden met wat de anderen al van je onderwerp weten? Ben je in staat om levendig te presenteren en af te stemmen op je publiek waardoor je hen boeit? Durf je jezelf te zijn en erop te vertrouwen dat je het goed doet?



Volkskrant 11 maart 2021

Volgens de Nederlandse corporate antropoloog Danielle Braun hanteren vrouwen tijdens gesprekken een soort ping-pongregels. 'Nu mag jij. Daarna ik. Ze laten zien dat ze luisteren en stimuleren zo dat de ander doorpraat.'

Als je een beetje een stille leerling bent, kan praten met iemand je echt zelfvertrouwen geven. Dat helpt echt.

— Amy, 6 jaar

**Laten zien dat je luistert,
geeft anderen vertrouwen
dat ze verder mogen praten.**



Wat levert Oracy op?

In Groot Brittannië heeft onder andere de Universiteit van Cambridge onderzoek gedaan naar het effect van een structurele inzet van Oracy. Dus als onderdeel van een geïntegreerde aanpak van het mondelinge taalaanbod in de school.

Dit onderzoek wees uit dat Oracy op deze manier positieve effecten kan hebben op de volgende onderdelen:

- verhoogt het zelfvertrouwen van de leerling
- verhoogt de cognitieve resultaten
- bevordert het welzijn van leerlingen
- geeft leerlingen vaardigheden mee voor het leven buiten school
- vergroot de kansengelijkheid
- bevordert sociale gelijkheid

De structurele ontwikkeling van Oracy draagt kortom bij aan de eisen die het ministerie stelt aan het onderwijs.

Tijdens redactievergaderingen worden stukjes geëvalueerd en geven kinderen en medewerkers elkaar respectvol feedback. Ze gaan met elkaar in dialoog i.p.v. met elkaar in discussie. Ze wisselen argumenten uit en bespreken met elkaar of iets voldoet aan de vooraf gestelde succescriteria. Eerst begrijpen dan begrepen worden.

— Bart Oud, directeur RKBS de Windwijzer in Den Helder





Oracy structureel ontwikkelen

Schoolbeleid

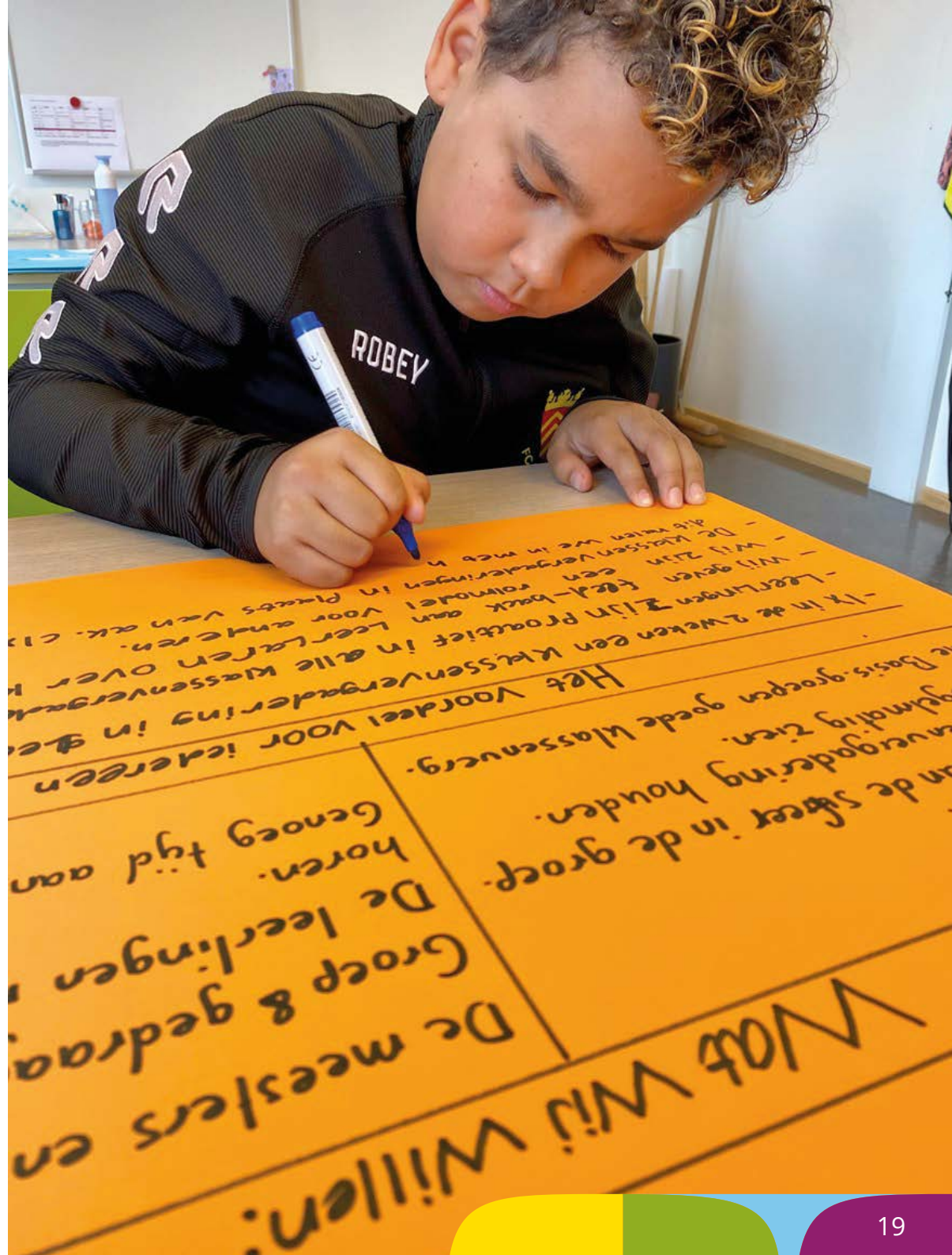
Natuurlijk kunnen afzonderlijke leerkrachten en teams een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Oracy bij leerlingen. Het grootste effect bereik je echter door als school structureel aandacht voor Oracy te hebben.

Daarvoor is het nodig belangrijke vragen te beantwoorden en keuzes te maken:

- Hoeveel belang hechten we aan mondelinge taalvaardigheid?
- Hoeveel tijd besteden we nu aan mondelinge taalvaardigheid?
- Is er een doorgaande lijn voor de vier domeinen van Oracy?
- Zijn leerkrachten voldoende toegerust om vorm te geven aan Oracy?

*Als Tom het mij uitlegt,
snap ik het soms nog
beter dan wanneer
alleen de juf het heeft
uitgelegd.*

— Siebe, 10 jaar



Doorgaande leerlijn

Oracy omvat dus vele aspecten. Om die allemaal onder de knie te krijgen is het van belang om hier tijdens de hele schooltijd naar te kijken. Dat doe je door al die aspecten te koppelen aan de kerndoelen en referentieniveaus in groep 8. Stel per leerjaar of per twee leerjaren doelen voor de verschillende domeinen en de onderliggende aspecten. Daarmee zorg je dat duidelijk is wanneer je waar aandacht aan besteedt.

Ook voor de verschillende uitingen van mondelinge taalvaardigheid, zoals presenteren of debatteren, stel je per een of twee leerjaren doelen: in welk leerjaar wil je dat ze wat kunnen? Als je duidelijk hebt hoe je dit opbouwt, hebben leerkrachten in alle groepen handvatten. Leerlingen ontwikkelen op deze manier hun mondelinge taalvaardigheid elk schooljaar een stapje verder.



Aanleren bij taal, burgerschap en drama

Het aanleren van de verschillende onderdelen binnen de domeinen van Oracy past goed binnen de leerlijn taal, maar ook in burgerschap en drama. Goed leren luisteren, je verplaatsen in een ander, presenteren, argumenteren, enzovoort: allemaal zaken die kinderen binnen taal, burgerschap en drama goed kunnen leren en oefenen. Een spreekbeurt bijvoorbeeld: leer kinderen welke aspecten allemaal van belang zijn: fysiek, verbaal, qua publiek, enzovoort. Zorg dat er in de opvolgende leerjaren steeds meer gevraagd wordt en dat ze veel mogelijkheden krijgen om te oefenen.

Oefenen ook in andere vakken

Leren door te spreken/luisteren en daarmee nog beter leren spreken en luisteren: dat doe je door Oracy toe te passen binnen andere vakken zoals wereldoriëntatie. Zorg ervoor dat je als leerkracht niet altijd degene bent die aan het woord is. Creëer zo veel mogelijk spreekruimte voor leerlingen. Door ze de lesstof bijvoorbeeld te laten presenteren, er vragen over te stellen of erover te debatteren. Daardoor bekijft kennis veel beter dan alleen door luisteren, lezen of schrijven. En de lesstof op die manier eigen maken vergroot de mondelinge taalvaardigheid. Synergie dus.

Leerkrachten en Oracy

Belang Oracy erkennen

Voor leerkrachten is het essentieel dat je je bewust bent van het belang van Oracy. Dat je daarom hoge eisen stelt aan de mondelinge taalvaardigheid van leerlingen. Dat betekent expliciet en apart aandacht besteden aan het aanleren van de Oracy-vaardigheden en het oefenen daarmee opnemen in alle vakken. Maar ook dat je reflecteert, de vooruitgang van Oracy evalueert en steeds opnieuw zorgt voor aanpassing en verdere ontwikkeling.



Voorbeeldrol

Als leerkracht heb je een voorbeeldrol, dus ook je eigen mondelinge taalvaardigheid dient goed ontwikkeld te zijn. Denk je dat je hier nog wat in te leren hebt, begin daar dan mee. Het werken met het Raamwerk Oracy zal je hier ook zeker verder bij helpen. Kennis van de leerlijn mondelinge taalvaardigheid en de vier domeinen van Oracy is de start.

Voor het kunnen aanleren van een goede mondelinge taalvaardigheid weet je hoe je bijvoorbeeld:

- het zelfvertrouwen van leerlingen vergroot in hun mondelinge taalvaardigheid;
- kinderen leert om publieksbewustzijn te ontwikkelen;
- leerlingen stimuleert om actief deel te nemen en te presenteren;
- een cultuur creëert waarin leerlingen uitgedaagd worden om ideeën, gevoelens en gedachten te verwoorden;
- doelbewust kansen creëert voor leerlingen om actief mondelinge taalvaardigheden te oefenen.

Werkvormen

Er zijn allerlei werkvormen te bedenken om leerlingen te laten oefenen met de verschillende domeinen en aspecten van Oracy. Het mooiste is als je bij elke lesstof zelf bedenkt: hoe kan ik leerlingen dit laten leren met inzet van mondelinge taalvaardigheid? Hoe kan ik ze hier zelf over laten nadenken? Ze hun gedachten en ideeën laten verwoorden? Op die manier maak je het cognitieve leren een stuk leuker en effectiever en stimuleer je de ontwikkeling van Oracy.

Om je ideeën te geven over hoe je leerlingen bij allerlei onderwerpen kunt laten oefenen met Oracy, vind je hieronder verschillende behulpzame werkvormen.



Leerlingen bij ons op school geven rondleidingen, presentaties en workshops over de zeven gewoontes en wat ze bij ons op school hebben geleerd. Zo oefenen ze actief het leren luisteren en spreken met elkaar en werken ze ook buiten de groep aan de mondelinge taalvaardigheid van leerlingen.

— Amber Peddie, leerkracht, Gelinckschool in Spijkenisse

Mooie coöperatieve rekenles in groep 7 bij @ManonOdijk leerlijn getalbegrip. Kommagetal tussen het getal 5 en 6 op hun rug, vragen stellen, goed luisteren, duidelijk spreken en de getallenlijn tekenen op je bordje om achter het kommagetal te komen. #goedrekenonderwijs

— Jan Lighthartschool in Woudenberg

Elkaar instructie geven

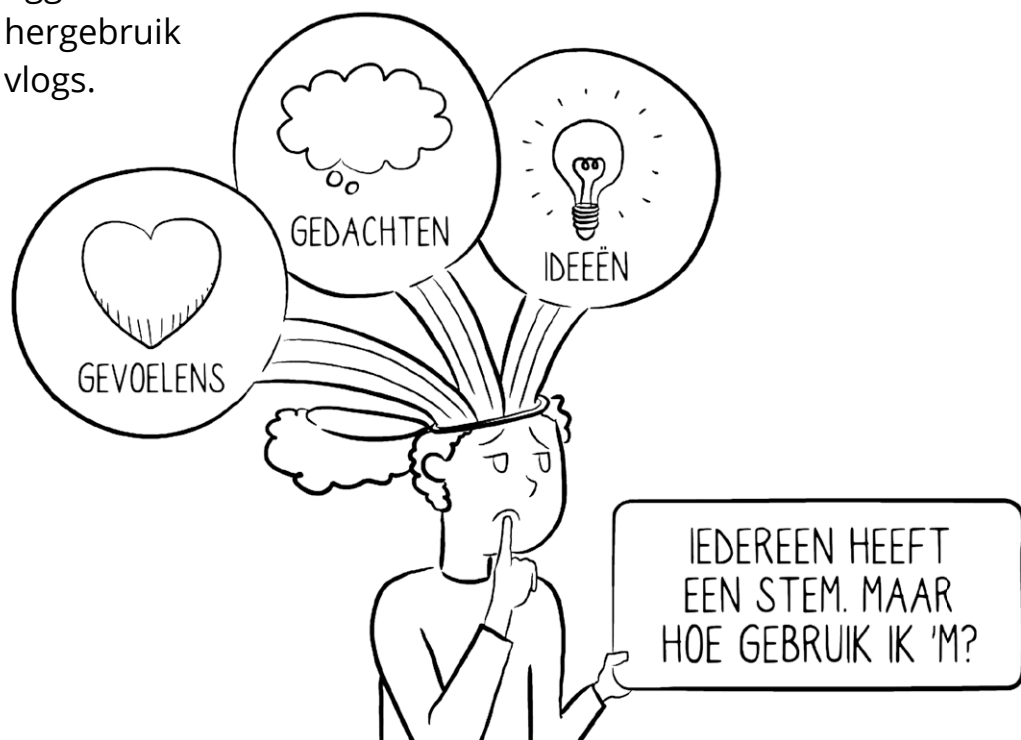
Laat leerlingen elkaar instructie geven hoe zij stap voor stap een bouwwerkje van bijvoorbeeld Lego moeten maken. Zorg dat de bouwer het bedoelde eindresultaat niet kan zien. Je kunt eventueel een tussenschot tussen beide leerlingen plaatsen. Door het geven van een duidelijke instructie en het goed luisteren en uitvoeren daarvan komen ze samen tot een goed eindresultaat. Maak het bouwwerk in de midden- en bovenbouw steeds complexer. Leuk voor alle leeftijden.



Vloggen

Leer je leerlingen hoe je op een heldere manier over een onderwerp kunt vloggen. Zoek zo nodig eerst (samen met de leerlingen) uit waar een goed vlog aan moet voldoen. Of vraag een ervaren vlogger hierover te komen vertellen. Kies vervolgens een onderwerp of laat je leerlingen een onderwerp kiezen. Bijvoorbeeld de waterkringloop, de tweede wereldoorlog, vulkanen, breuken of sterke/zwakke werkwoorden.

Laat leerlingen nadenken over de opbouw en presentatie van het verhaal. Wat zeg je wel en niet? Hoe kijk je in de camera? Welke achtergrond kies je? Hoe is je houding? Hoe lang wordt je verhaal? Kun je het ook anders uitleggen? Verzamel en hergebruik de vlogs.



Toen we zelf een vlog moesten maken over sterke en zwakke werkwoorden, ging ik het zelf veel beter begrijpen en ook onthouden. En het was ook heel leuk en leerzaam om uit te zoeken hoe je dat in een video het beste kunt vertellen.

— Tim, 12 jaar

Elkaar interviewen

Laat leerlingen elkaar interviewen. Bijvoorbeeld over hun weekend, vakantie, feestje, favoriete hobby's, hun kamer, hun manier van leren en huiswerk maken of hun schoolkeuze. Bereid samen het interview voor: welke vragen stel je en welke opbouw kies je? Wanneer stel je een vraag en wanneer luister je? De interviewer kan na het interview aan de rest van de klas in eigen woorden een korte samenvatting geven van het interview.

Gesprek over boek, poëzie of film

Ga met bovenbouwleerlingen in gesprek over een boek, een gedicht of film, al dan niet behorend bij een lesthema. Laat ze zo oefenen in het formuleren van hun mening. Wat vind je mooi? Wat spreekt je aan? Wat vind je minder mooi? Wat zou je zelf als schrijver, dichter of regisseur anders doen?

Tweegesprek

Laat leerlingen na een instructie in tweetallen in gesprek gaan over een lesonderwerp of boek. Bij jonge kinderen kan een prentenboek ideeën geven voor een onderwerp. Bijvoorbeeld het thema 'Alleen en bang'. Laat de kinderen elkaar vragen stellen zoals: ben je ook wel eens bang? Waarvoor? Wat doe je dan? Wat zou je nog meer kunnen doen als je bang bent? Bij wat oudere kinderen zou het bijvoorbeeld kunnen gaan over hoe je omgaat met geld. Hoeveel krijg en verdien je? Waar geef je het aan uit? Spaar je? Waarvoor?

Presentatie of spreekbeurt

Laat leerlingen iets presenteren voor de groep. Voor jonge kinderen print je bijvoorbeeld van tevoren de prenten van een prentenboek uit. Lees het boek eerst voor. Laat de leerlingen daarna zelf de afbeeldingen in de goede volgorde leggen en het verhaal in eigen woorden vertellen.

Oudere kinderen kunnen aan de hand van een PowerPoint of Mindmap vertellen wat ze hebben geleerd van een bepaalde lessencyclus, bijvoorbeeld over land- en waterdieren.

Elkaar feliciteren

Oefen in de onderbouw hoe je iemand feliciteert en herhaal dit tijdens iedere verjaardagskring. Leer kinderen bijvoorbeeld om goed te kijken welke kleur ogen iemand heeft (maak oogcontact) en bedenk samen allerlei zinnen die je zou kunnen zeggen tegen de jarige. Begin eenvoudig en voeg steeds nieuwe uitingen toe. Leer hoe je netjes een hand kunt geven. En wat zeg je tegen familieleden die ook op het feest zijn?



Wat kan CPS betekenen?

CPS werkt in Nederland samen met de universiteit van Cambridge om Oracy ook in ons land vorm te geven. We bieden scholen ondersteuning op verschillende vlakken. Bijvoorbeeld met het maken van keuzes en beleid. We hebben ervaring met de invulling van de leerdoelen per leerjaar en hebben daarvoor een rubric ontwikkeld.

Leerkrachten kunnen we toerusten met de juiste kennis en vaardigheden om Oracy te kunnen onderwijzen. Heel concreet hebben we ook een schat aan werkvormen die je kunt inzetten.

In welke fase je ook zit, welke behoeftes op het gebied van Oracy je ook hebt: de adviseurs en trainers van CPS delen graag hun kennis en ervaring met je. Bijvoorbeeld in een **tweedaagse training** of een begeleidingstraject.

We vertellen er graag meer over. Bel ons daarom vrijblijvend voor informatie of voor een presentatie bij jou op school danwel online.

CPS algemeen

cps@cps.nl
033 453 43 43

Adviseurs CPS

Jaap ter Steege
j.tersteege@cps.nl
06 57 604 506



Miriam Op de Beek
m.opdebeek@cps.nl
06 45 704 005





CPS

Onderwijsontwikkeling en advies



ORACY

HET VERMOGEN OM JEZELF GOED
EN RESPECTVOL UIT TE DRUKKEN

www.cps.nl/oracy